
M.e.r.-beoordeling landinrichting Rijssen-West

3 oktober 2012

Verantwoording

Titel	M.e.r.-beoordeling landinrichting Rijssen-West
Opdrachtgever	Dienst Landelijk Gebied
Projectleider	Niels Bronsgeest
Auteur(s)	Martijn Gerritsen en Frank Druijff
Projectnummer	1210345
Aantal pagina's	30 (exclusief bijlagen)
Datum	3 oktober 2012
Handtekening	Ontbreekt in verband met digitale verzending. Dit rapport is aantoonbaar vrijgegeven.

Colofon

Tauw bv
BU Ruimtelijke Kwaliteit
Australiëlaan 5
Postbus 3015
3502 GA Utrecht
Telefoon +31 30 28 24 82 4
Fax +31 30 28 89 48 4

Dit document is eigendom van de opdrachtgever en mag door hem worden gebruikt voor het doel waarvoor het is vervaardigd met inachtneming van de rechten die voortvloeien uit de wetgeving op het gebied van het intellectuele eigendom. De auteursrechten van dit document blijven berusten bij Tauw. Kwaliteit en verbetering van product en proces hebben bij Tauw hoge prioriteit. Tauw hanteert daartoe een managementsysteem dat is gecertificeerd dan wel geaccrediteerd volgens:

- NEN-EN-ISO 9001

Inhoud

Verantwoording en colofon	3
1 Inleiding	7
1.1 Aanleiding.....	7
1.2 Waarom deze m.e.r.-beoordeling?.....	8
1.2.1 Toetsing C- en D-lijst.....	8
1.2.2 Toetsing Natuurbeschermingswet 1998.....	9
1.2.3 Conclusie.....	9
1.3 Inhoud m.e.r.-beoordeling	10
1.4 Leeswijzer	11
2 Kenmerken en plaats van het project	13
2.1 Kenmerken van het project (voorgenomen activiteit)	13
2.1.1 Landinrichtingsplan Rijssen.....	13
2.1.2 Voorgenomen activiteit.....	14
2.2 Plaats van het project.....	17
3 Effecten op het milieu (Kenmerken van de potentiële effecten)	19
3.1 Inleiding	19
3.2 Bodem	19
3.2.1 bodemonderzoek.....	19
3.2.2 Conclusies.....	20
3.3 Water (kwantiteit en kwaliteit).....	20
3.3.1 Hydrologisch onderzoek.....	20
3.3.2 Conclusie.....	21
3.4 Cultuurhistorie en landschap.....	22
3.4.1 landschap	22
3.4.2 Historische geografie en historische (stede)bouw.....	23
3.4.3 Archeologie	23
3.4.4 Conclusies.....	24
3.5 Ecologie.....	24
3.5.1 Flora en fauna	25
3.5.2 Natuurbeschermingswet 1998.....	26
3.5.3 Ecologische Hoofdstructuur (EHS).....	26
3.5.4 Conclusie.....	26
3.6 Explosieven	26

3.6.1	Onderzoek.....	26
3.6.2	Conclusies.....	27
3.7	Woon- en leefmilieu (verkeer, lucht, geluid, externe veiligheid en geurhinder).....	28
3.7.1	effecten.....	28
3.7.2	Conclusies.....	28
4	Conclusies en aanbevelingen	29
4.1	Conclusie.....	29
4.2	Aanbevelingen voor het vervolg	29

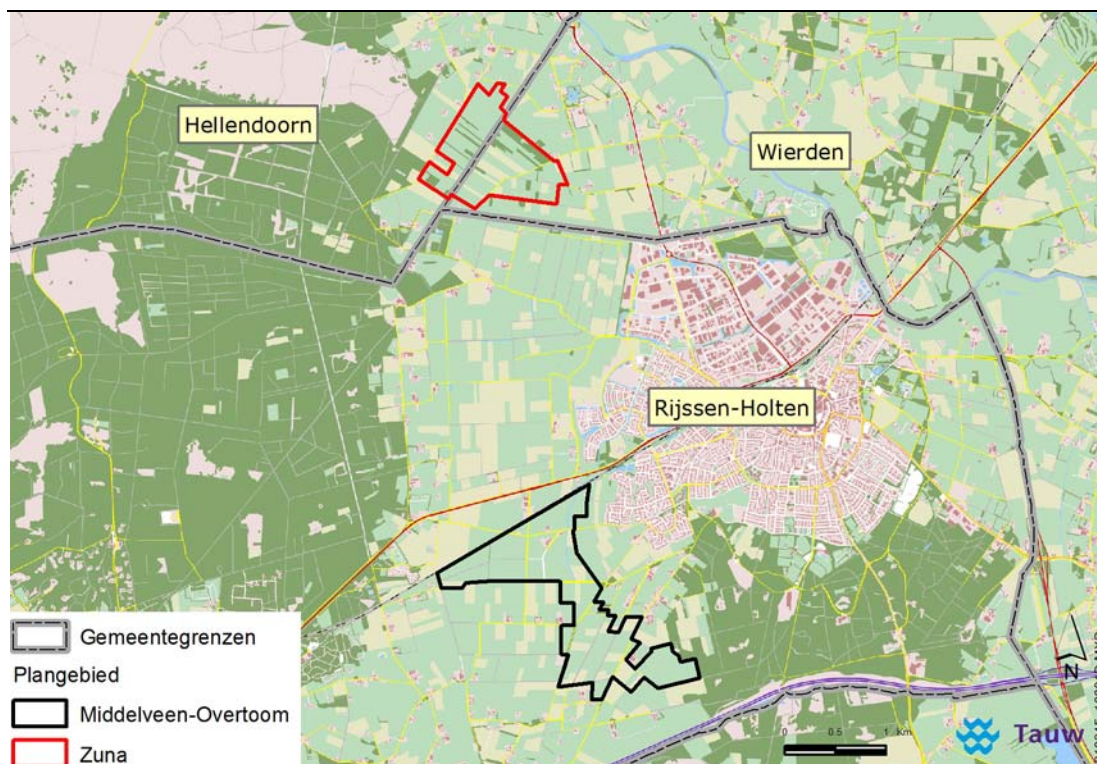
Bijlage(n)

1. Kaarten inrichtingsplannen
2. Literatuurlijst

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In het kader van de landinrichting Rijssen heeft de landinrichtingscommissie Rijssen in 2010 de 6^e module (module is een pakket aan maatregelen, onderdeel van een totaal landinrichtingsplan) vastgesteld. In de zesde uitvoeringsmodule voor de periode 2010 - 2014 wil de landinrichtingscommissie het gebied Rijssen-West integraal inrichten. Dit betekent dat alle nog resterende maatregelen (inclusief wettelijke herverkaveling) uit het landinrichtingsplan in dit gebied, worden uitgevoerd. De resterende maatregelen zijn de aanleg van circa 225 ha nieuwe natuur verdeeld over twee gebieden (Zunasche Heide en Middelveen-Overtoom), de aanleg en herprofilering van 9 km waterlopen, de aanleg van 440 meter fietspad en het dempen of verondiepen van 16 km waterlopen. De ontwikkeling is verdeeld over het grondgebied van drie gemeenten, te weten Hellendoorn, Holten - Rijssen en Wierden. Om te bepalen of deze ontwikkeling belangrijke nadelige gevolgen heeft voor het milieu, wordt deze m.e.r. - beoordeling uitgevoerd.

Figuur 1.1 Ligging plangebied

1.2 Waarom deze m.e.r.-beoordeling?

Om de landinrichting mogelijk te maken is een ruimtelijk besluit nodig. Te weten een partiële herziening en omgevingsvergunning voor het deel binnen de gemeente Rijssen-Holt en wijzigingsplannen voor het deel binnen de gemeenten Hellendoorn en Wierden. Het voornemen is daarom getoetst aan het Besluit m.e.r. (april 2011). In het Besluit m.e.r. zijn de activiteiten benoemd waar een m.e.r.- (beoordelings)plicht voor geldt. Relevant zijn de zogenoemde C- en D-lijst uit de bijlage van het Besluit. De m.e.r.-plichtige activiteiten zijn opgenomen in de C-lijst, de m.e.r.-beoordelingsplichtige activiteiten in de D-lijst¹. Een andere ingang voor een m.e.r.-plicht zijn de mogelijke effecten op Natura2000-gebied. De m.e.r.(beoordelings)- plicht is zodoende via de volgende twee ingangen getoetst:

- Via de C- of D- lijst uit het Besluit m.e.r.
- Vanwege mogelijke effecten op Natura2000-gebieden

1.2.1 Toetsing C- en D-lijst

C-lijst

De voorgenomen activiteit bestaat onder andere uit het herinrichten van het plangebied naar nieuwe natuur. In de C-lijst is deze activiteit niet opgenomen. In dit kader geldt dus geen directe m.e.r.-plicht.

D-lijst

De voorgenomen landinrichtingsplannen komen wel voor op de D-lijst. Relevant zijn de drempelwaarden zoals deze voor een landinrichtingsproject (dan wel een wijziging of uitbreiding daarvan) zijn opgenomen (categorie 9 van de D-lijst):

- Een functiewijziging met een oppervlakte van 125 hectare of meer van water, natuur, recreatie of landbouw

Het totale oppervlak van de Landinrichting Rijssen-West bedraagt 224,5 hectare en overschrijdt daarmee de drempel van 125 hectare. De Zunasche Heide (92,8 hectare) en Middelveen-Overtoom (131,7 hectare) grenzen weliswaar niet aan elkaar, maar de beide ontwikkelingen dienen als één samenhangend project te worden gezien als onderdeel van de Landinrichting Rijssen-West. Conclusie is dat de voorgenomen landinrichting m.e.r.-beoordelingsplichtig is en dat dit geldt voor de drie te nemen ruimtelijke besluiten, namelijk:

1. De partiële herziening en omgevingsvergunning voor de functiewijziging van 131,7 hectare in de gemeente Rijssen-Holt en is m.e.r.-beoordelingsplichtig, aangezien het oppervlak van de m.e.r.-beoordelingsplichtige activiteit waarvoor een ruimtelijk besluit genomen wordt, groter is dan de drempelwaarden van 125 hectare.

¹ Bij een m.e.r.-plicht moet per definitie de m.e.r.-procedure worden doorlopen, bij een m.e.r.-beoordeling wordt alleen beoordeeld of aanleiding is om de m.e.r.-plicht te doorlopen (bijvoorbeeld vanwege bijzonderheden vanuit de omgeving of het project)

Gezien de samenhang met het plandeel gelegen in de gemeenten Wierden en Hellendoorn dient ook dat deel meegenomen te worden in de m.e.r.-beoordeling

2. Voor het wijzigingsplan van 53,1 hectare in de gemeente Wierden dient een m.e.r.-beoordeling opgesteld te worden. Voor het gebied van 53,1 hectare geldt weliswaar dat dit aantal hectaren onder de drempel ligt, maar dat dit gebied niet los gezien kan worden van de totale landinrichting Rijssen (deelgebied Rijssen-West). Om de zogenaamde 'salamitactiek' te voorkomen dient dit plandeel bij de m.e.r.-beoordeling betrokken te worden waarbij ook het plandeel in de gemeente Rijssen-Holten en Hellendoorn wordt beschouwd
3. Voor het wijzigingsplan van 39,7 hectare in de gemeente Hellendoorn dient eveneens een m.e.r.-beoordeling opgesteld te worden. Voor het gebied van 39,7 hectare geldt weliswaar dat dit aantal hectaren onder de drempel ligt, maar dat dit gebied niet los gezien kan worden van de totale landinrichting Rijssen (deelgebied Rijssen-West). Om de zogenaamde 'salamitactiek' te voorkomen dient dit plandeel bij de m.e.r.-beoordeling betrokken te worden waarbij ook het plandeel in de gemeente Rijssen-Holten en Wierden wordt beschouwd

1.2.2 Toetsing Natuurbeschermingswet 1998

Het plangebied grenst aan het Natura2000-gebied Sallandse Heuvelrug. Hierbij dient de vraag gesteld te worden of de aanleg van 225 hectare nieuwe natuur significant negatieve effecten heeft op de instandhoudingstoelen van dit gebied en of als gevolg daarvan een voortoets dan wel passende beoordeling (en daarmee een planm.e.r.) noodzakelijk zou zijn. Op basis van een nadere beschouwing (zie paragraaf 3.6) kan worden uitgesloten dat deze effecten optreden. Een planm.e.r is in dit kader dus niet aan de orde.

1.2.3 Conclusie

Op grond van het bovenstaande is de conclusie dat een m.e.r.-beoordeling moet worden uitgevoerd. Een m.e.r.-beoordeling is een toets op basis waarvan het bevoegd gezag bepaalt of er bij een voorgenomen activiteit, die genoemd staat in onderdeel D van het Besluit m.e.r., mogelijke belangrijke nadelige milieugevolgen kunnen optreden. Het opstellen van een milieueffectrapport (MER) is in principe niet nodig, tenzij er sprake is van bijzondere omstandigheden. Een belangrijk criterium daarbij is dat het eventueel op te stellen MER daadwerkelijk een toegevoegde waarde kan hebben op de besluitvorming. Met andere woorden: een m.e.r.-procedure is een hulpmiddel maar mag geen doel op zich zijn.

Op basis van deze m.e.r.-beoordeling kunnen er twee uitkomsten zijn:

- Belangrijke nadelige milieugevolgen kunnen niet uitgesloten worden: er dient een m.e.r.-procedure doorlopen te worden
- Belangrijke nadelige milieugevolgen treden niet op: er wordt gemotiveerd aangegeven dat geen m.e.r.-procedure wordt doorlopen

1.3 Inhoud m.e.r.-beoordeling

Centraal in de m.e.r.-beoordelingprocedure staat de notitie waarin beschreven staat of er (mogelijk) sprake is van belangrijke nadelige milieugevolgen. Aan het opstellen van deze notitie zit één belangrijke randvoorwaarde: er moet aandacht besteed worden aan de criteria uit bijlage III van de Europese richtlijn 'betreffende de milieubeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten'. De wijze waarop aandacht wordt besteed aan deze criteria is echter vormvrij. Dit betekent dat het 'hart' van de notitie moet bestaan uit de beschrijving van de diverse criteria. De inhoud van een m.e.r.-beoordelingsnotitie ziet er dan als volgt uit:

- Inleiding (wat is een m.e.r.-beoordeling en waarom wordt voor dit project een m.e.r.-beoordeling uitgevoerd?)
- Kenmerken van het project
- Plaats van het project
- Kenmerken van de potentiële effecten

Hieronder volgt een toelichting op bovengenoemde criteria.

De kenmerken van het project

Als eerste hoofdcriterium wordt genoemd: de kenmerken van het project. Hierbij komen naast algemene gegevens van het project, zoals de locatie en de omvang van de voorgenomen activiteit ook andere zaken aan de orde zoals verkeersaantrekkende werking. Deze kenmerken zijn noodzakelijk om uitspraken te kunnen doen over (mogelijke) belangrijke nadelige milieueffecten. Ten slotte geldt dat aandacht moet worden besteed aan mogelijke cumulatieve effecten met andere nabijgelegen projecten.

Plaats van het project

Een voorgenomen activiteit vindt altijd plaats in een bepaalde omgeving, bijvoorbeeld een binnenstedelijk gebied, een historisch veenlandschap of een gebied met hoge ecologische waarden. Deze verschillende gebieden zijn in meer of mindere mate kwetsbaar voor nieuwe activiteiten. Het gaat bij het criterium 'plaats van het project' niet alleen om het gebied waarin de activiteit in gelegen is, maar juist ook om aangrenzende gebieden. Zo is het bijvoorbeeld van belang om te weten of er Natura2000-gebieden in de omgeving zijn waarop de activiteit impact kan hebben.

Kenmerken van de potentiële effecten

Waar het bij de criteria 'kenmerken van het project' en 'plaats van het project' vooral gaat om beschrijvingen van de voorgenomen activiteiten en de omgeving gaat het bij de 'kenmerken van de potentiële effecten' juist om de interactie tussen beiden. Hier worden dan ook de effectbeschrijvingen voor de beschouwde milieuthema's weergegeven en de waarschijnlijkheid van de effecten.

Bij de optredende effecten zowel in het plangebied als omgeving moet aangegeven worden wat de duur, frequentie en omkeerbaarheid is. Het doel is uiteindelijk om te bepalen of er omstandigheden zijn die kunnen leiden tot (mogelijke) belangrijke nadelige milieugevolgen.

1.4 Leeswijzer

In dit hoofdstuk is de aanleiding voor de m.e.r.-beoordeling beschreven. Hoofdstuk 2 bevat een beschrijving van de kenmerken en de plaats van het project. Centraal punt in de m.e.r.-beoordeling is de beoordeling van de milieueffecten (kenmerken van potentiële effecten). Deze worden beschreven in hoofdstuk 3. Wij sluiten de m.e.r.-beoordeling af met conclusies en aanbevelingen voor het vervolgtraject.

Kenmerk R003-1210345EMG-esp-V02-NL

2 Kenmerken en plaats van het project

2.1 Kenmerken van het project (voorgenomen activiteit)

2.1.1 Landinrichtingsplan Rijssen

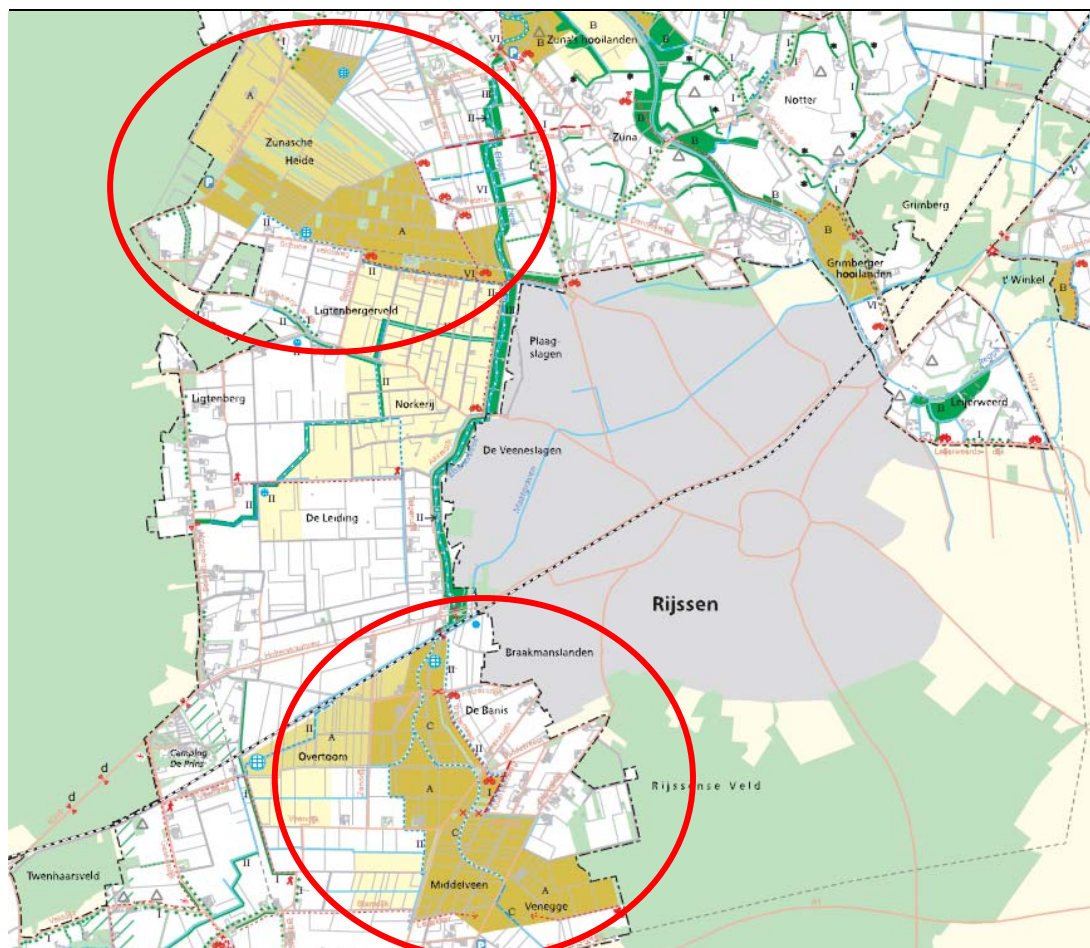
De voorgenomen activiteit maakt onderdeel uit van het landinrichtingsplan Rijssen. De landinrichting Rijssen is gebaseerd op nationale en provinciale beleidsdoelen en kent een totaal oppervlak van in totaal 3800 ha. Het plan bevat maatregelen ter verbetering van het landelijk gebied tussen Rijssen, Holten, Nijverdal en Wierden. Het hoofddoel is het landelijk gebied mooier en vitaler maken. De volgende maatregelen maken dit mogelijk:

- Verbetering inrichting van het landbouwgebied, dit betreft vooral verbetering van de verkaveling van de landbouwbedrijven; boerderij verplaatsing / - uitplaatsingen kunnen hieraan mede bijdragen
- Realisering van natuurontwikkelings- en reservaatgebieden
- Verbetering waterbeheersing voor landbouw en natuur
- Verminderen verontreiniging van de bodem
- Verbetering kwaliteit landschap door verbetering kwaliteit van verschillende landschapstypen
- Aanleg van recreatieve routes en verminderen van verkeersonveilige situaties

Als er geen landinrichting plaats zal vinden dan wordt het voor boeren steeds moeilijker om duurzaam een goed renderend bedrijf uit te oefenen. De verkaveling is slecht en een aantal percelen is te nat of te droog. De natuurgebieden verdrogen langzaam en landschapstypen lijken steeds meer op elkaar door het verdwijnen van vele landschapselementen. Daarnaast is er een te kort aan recreatieve voorzieningen.

Voor het Landinrichtingsplan Rijssen is in 1993 een Besluit m.e.r. uitgevoerd. Voor de herinrichting landelijk gebied met functiewijziging gold destijds dat bij meer dan 250 hectare een Besluit m.e.r.-procedure doorlopen diende te worden. De onderzochte effecten op verschillende milieuthema's (natuur, bodem en water, cultuurhistorie, et cetera) van het gehele plan waren overwegend positief.

In de tweede helft van 1999 heeft een stemming plaatsgevonden in het landinrichtingsgebied en is het (aangepaste) landinrichtingsplan vastgesteld door Gedeputeerde Staten van Overijssel. Als gevolg van de verouderde onderzoeksgegevens, de wijzigingen in het landinrichtingsplan en het gewijzigde Besluit m.e.r. is dit MER niet meer bruikbaar om als basis te dienen voor de voorgenomen activiteit, de realisering van de natuurgebieden.

Figuur 2.1 Uitsnede uit het landinrichtingsplan Rijssen met daarin de deelgebieden Zunasche heide en Middelveen-Overtoom (rood omcirkeld) een uitgebreide kaart met legenda is opgenomen in bijlage 1

2.1.2 Voorgenomen activiteit

De voorgenomen activiteit betreft het realiseren van de twee natuurgebieden Zunasche Heide (hierna afgekort als Zuna) en Middelveen-Overtoom (hierna afgekort als Overtoom) binnen het deelgebied Rijssen-West (in totaal 224,5 hectare) inclusief de aanleg en herprofilering van 9 km waterlopen, de aanleg van 440 meter fietspad en het dempen of verondiepen van 16 km waterlopen. In bijlage 1 zijn verschillende kaarten opgenomen van de inrichtingsplannen inclusief de te nemen maatregelen.

Deelgebied Zuna

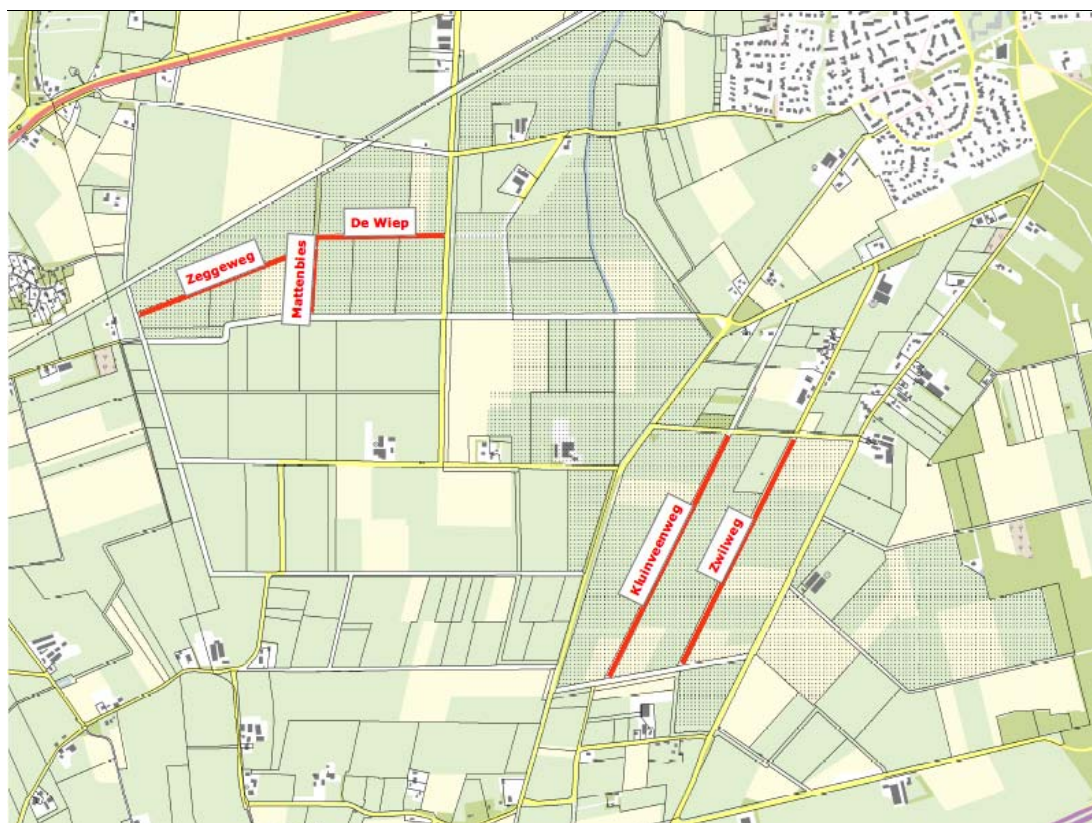
Het deelgebied Zuna ligt ten noordwesten van Rijssen en betreft 92,8 hectare (53,1 hectare in de gemeente Wierden en 39,7 in de gemeente Hellendoorn).

Het gebied wordt globaal begrensd door het buitengebied van Nijverdal (Smalendijk), ten oosten door de provincialeweg Zuna, ten zuiden door de Schoneveldseweg en ten westen door de Sallandse heuvelrug.

Het deelgebied bestaat in de huidige situatie uit maïspercelen en intensief en extensief beheerde weilanden, welke worden afgewisseld met boselementen. Het gebied wordt doorsneden door verschillende waterelementen.

In het kader van het Landinrichtingsplan wordt Zuna omgevormd naar een natuurgebied. De gewenste vegetaties zijn onder andere droge en natte heide, heischrale graslanden, schraalland, bloemrijke hooilanden, matig voedselrijke moerassen en hooilanden. De inrichting van het gebied is gebaseerd op een natuurlijke afwatering. In de laagste delen dient het grondwater gedurende een lange tijd op of in het in het maaiveld te blijven staan. Om bovenstaande mogelijk te maken worden de volgende maatregelen genomen:

- Dempen / afdammen van waterlopen / sloten
- Gedeeltelijk afgraven van de voedselrijke bovengrond, waarbij de hoog / laag gradiënt in het terrein wordt gevold en versterkt wordt. Dit betekent dat de hoge delen voornamelijk worden gehandhaafd en de lagere delen worden verlaagd.
- Herstel van microreliëf in de percelen
- Afgraven en doorgraven van wegen en dijken
- Het verkeersluw maken van wegen of het onttrekken aan de openbaarheid van een aantal wegen aan het gemotoriseerde verkeer (zie ook figuur 2.2)
- Het aanleggen van struipaden

Figuur 2.2 Wegen uit de openbaarheid deelgebied Overtoom

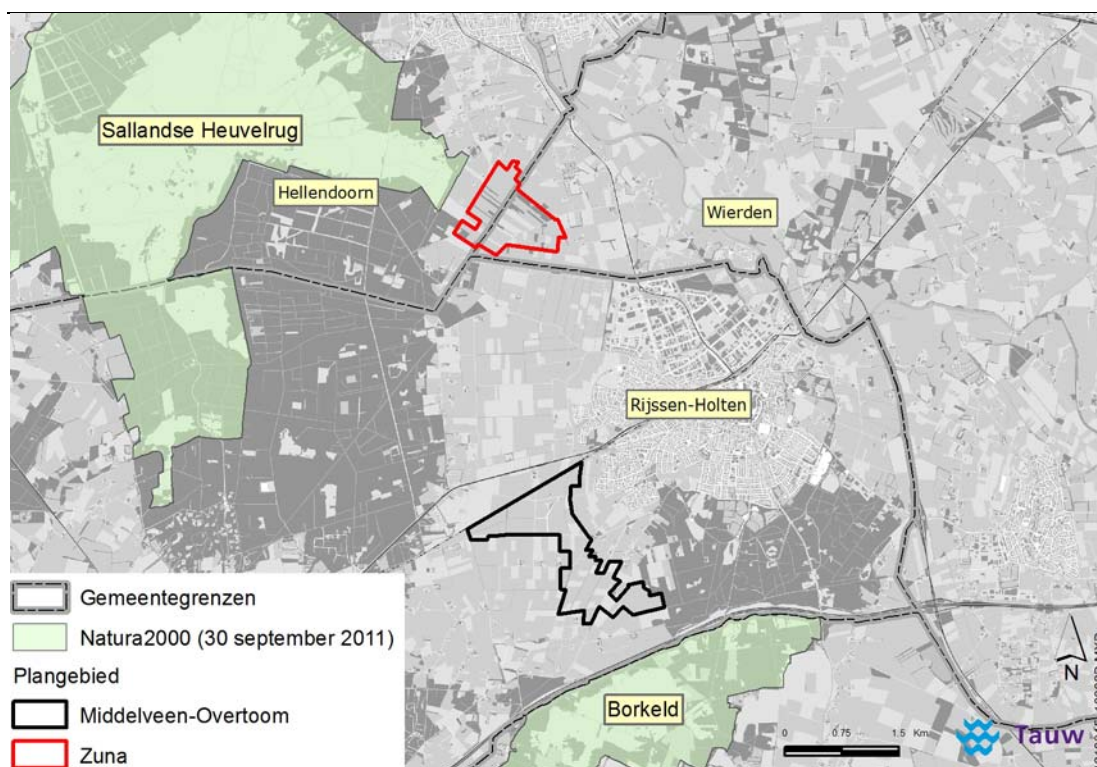
Deelgebied Overtoom

Het deelgebied Overtoom ligt ten zuidwesten van Rijssen en omvat 131,7 hectare. Het gebied wordt globaal ten noorden begrensd door de spoorlijn Holten – Rijssen, ten oosten door de bebouwde kom van Rijssen, ten zuiden door de A1 en ten westen door de Dorstendijk en de Geskesdijk. Het deelgebied wordt in de huidige situatie gedomineerd door intensief beheerde graslanden en akkers. In dit deelgebied zijn geen bouselementen aanwezig, maar zijn de aanwezige bomen beperkt tot lijnvormige elementen langs de randen van wegen en akkers.

In het kader van het Landinrichtingsplan wordt het gebied Overtoom eveneens omgevormd naar een natuurgebied. Voor het gebied gelden de zelfde inrichtingeisen en maatregelen als voor Zuna. Daarnaast wordt in dit deelgebied een fietspad aangelegd.

2.2 Plaats van het project

Het deelgebied Zuna grenst aan het Natura2000-gebied de Sallandse Heuvelrug. Deelgebied Overtoom ligt op iets meer dan 4 km afstand. Daarnaast ligt het deelgebied Overtoom op ongeveer 500 meter afstand van het Natura2000-gebied Borkeld. De Sallandse heuvelrug is eveneens aangewezen als nationaal park (Nationaal Park De Sallandse Heuvelrug). Dit omdat naast natuurwaarden er ook sprake is van bijzondere geologische, geomorfologische, (cultuur)historische en recreatieve waarden.

Figuur 2.3 Ligging plangebied in relatie tot Natura2000-gebieden

Kenmerk R003-1210345EMG-esp-V02-NL

3 Effecten op het milieu (Kenmerken van de potentiële effecten)

3.1 Inleiding

De potentiële milieueffecten van de inrichtingsplannen voor de twee deelgebieden worden in dit hoofdstuk beschreven, zodat op basis daarvan kan worden vastgesteld of een m.e.r.-procedure noodzakelijk is. Gebruik wordt gemaakt van bestaande informatie uit onderzoeken die zijn uitgevoerd ten behoeve van het inrichtingsplan. Daarnaast wordt gebruik gemaakt van het milieueffectrapport uit 1993 en planMER-en welke zijn uitgevoerd ten behoeve van de bestemmingsplannen Buitengebied van de gemeenten Wierden, Hellendoorn en Rijssen-Holten. De relevante resultaten en conclusies zullen in dit hoofdstuk worden behandeld.

Voor alle thema's geldt dat conform de Europese richtlijn (zie paragraaf 1.3) gelet wordt op de duur, frequentie en onomkeerbaarheid van het effect. Daarbij worden ook de effecten van cumulatie en de effecten op gevoelige gebieden in ogenschouw genomen. Een effect kan van tijdelijke aard zijn of juist blijvend. Bijvoorbeeld tijdelijk negatieve effecten als gevolg van werkzaamheden op bepaalde ecologische soorten. Ook kan een effect met een bepaalde frequentie optreden. Wanneer een effect onomkeerbaar is treedt er een blijvende en niet herstelbare verstoring op. Gedacht kan worden aan de verstoring van bepaalde historische geografische waarden (bijvoorbeeld de sloop van een historische pand). In de conclusies per thema wordt zover relevant ingegaan op deze criteria.

3.2 Bodem

3.2.1 bodemonderzoek

Ten behoeve van het landinrichtingsplan is een historisch bodemonderzoek² en terreininspectie uitgevoerd. Op basis van deze twee onderzoeken kan het volgende geconcludeerd worden:

- Voor het overgrote deel van het plangebied geldt dat er geen activiteiten hebben plaatsgevonden die kunnen duiden op de aanwezigheid van bodemverontreiniging
- Op een voormalige stortplaats (Geskesdijk / Veendijk, gemeente Rijssen-Holten) kan niet worden uitgesloten dat er nog stortmateriaal in de bodem aanwezig is
- Op basis van de terreininspectie is gebleken dat er op de locatie meerdere verdachte deelgebieden (opslag en/of dumpplekken) zijn

² Historisch onderzoek Landinrichting Rijssen-West, Tauw, augustus 2012

In het voorgenoemde onderzoek wordt aanbevolen om ter plaatse van alle verdachte deelgebieden waar op basis van het inrichtingsplan gegraven wordt een verkennend bodem en/of verkennend asbestonderzoek uit te voeren.

3.2.2 Conclusies

Geconcludeerd kan worden dat de locatie waar het plan wordt ontwikkeld niet geheel onverdacht is. Bij ontwikkeling zal er nader onderzoek moeten plaatsvinden naar eventuele bodemverontreinigingen. Dit gebeurt volgens de daarvoor geldende wettelijke normen. Wanneer verontreinigde locaties worden aangetroffen en eventueel gekozen wordt voor een sanering zal dit leiden tot een verbetering van de bodemkwaliteit en dus een positief effect door toedoen van het plan.

3.3 Water (kwantiteit en kwaliteit)

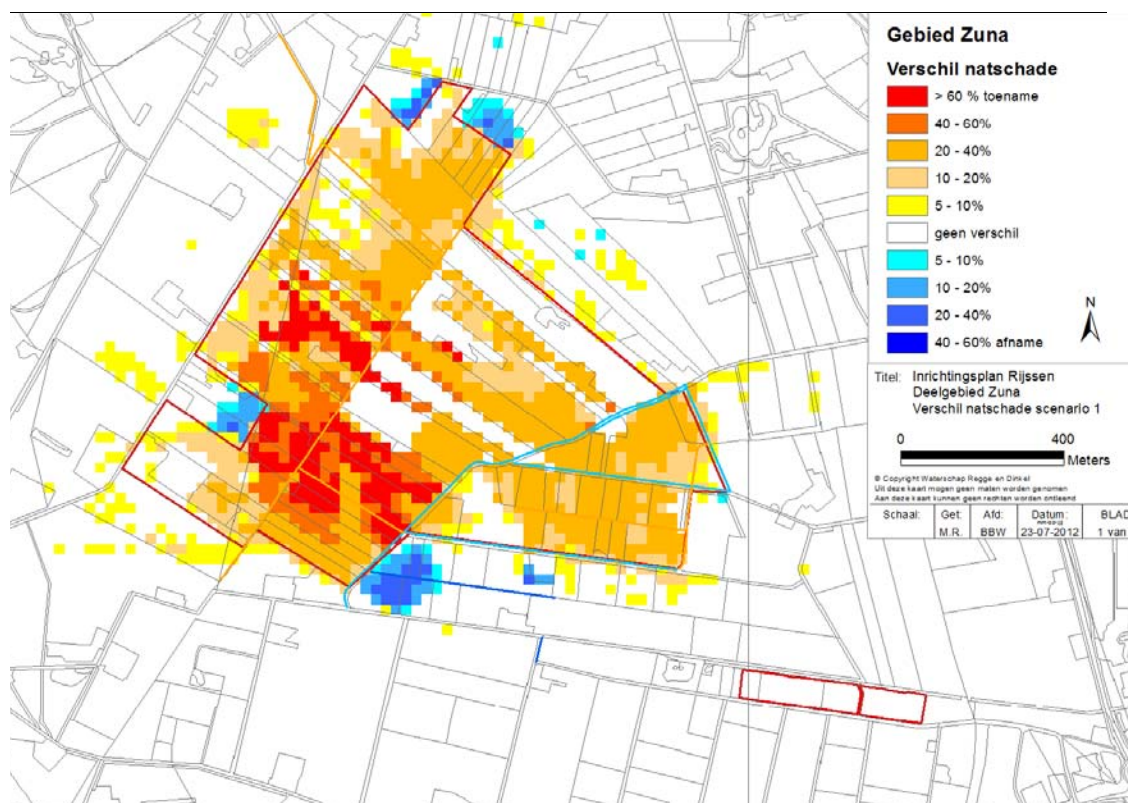
3.3.1 Hydrologisch onderzoek

Om gestelde natuurdoelen mogelijk te maken zullen de twee deelgebieden vernat worden. Uitgangspunt hierbij is dat de natschade voor omliggende landbouwgronden zoveel mogelijk wordt beperkt. Natschade staat voor landbouwschade door lagere opbrengst van landbouwgewassen en/of door hogere productiekosten als gevolg van hoge waterstanden in natte perioden. Het tegenovergestelde van natschade is droogteschade. Droogteschade staat voor schade door lagere opbrengst van gewassen en/of hogere productiekosten, als gevolg van watertekort in droge perioden.

De effecten zijn ten behoeve van de ontwikkeling in hydrologische modellen doorgerekend³. Uit de berekening voor beide gebieden blijkt dat de effecten van natschade en droogteschade grotendeels beperkt blijven tot het plangebied zelf. Een aantal delen van de omliggende gebieden ondervindt een lichte toename van 5 tot 10 % natschade andere delen ondervinden juist een afname tot wel 40 % van de natschade. Wat betreft droogteschade geldt in alle gevallen dat deze afneemt in de omliggende landbouwgebieden.

Op het gebied van waterkwaliteit worden geen negatieve effecten verwacht door toedoen van de ontwikkeling. Door de afname van landbouwgrond en daarmee de afname van de uitspoeling van schadelijke stoffen (meststoffen) wordt een verbetering verwacht van de waterkwaliteit in de gebieden.

³ Hydrologische berekeningen Rijssen-West, Arcadis, juli 2012

Figuur 3.1 Output van hydrologische berekening natschade deelgebied Zuna (bron: Arcadis)

3.3.2 Conclusie

Door toedoen van de ontwikkeling zullen geen grote nadelige gevolgen optreden voor wat betreft waterkwaliteit of - kwantiteit. In beperkte mate treedt natschade op in omliggend landbouwgebied. In het kader van de inrichtingsplannen is daarom per perceel onderzocht of er natschade optreedt en wat hiervan de effecten zijn. Daarna is bepaald welke werkzaamheden nodig zijn om deze schade te beperken. In samenspraak met de boeren wordt bepaald welke werkzaamheden worden uitgevoerd. Maatregelen bestaan uit ophogen, betere oppervlaktewaterafvoer (sloten / greppels) en in uiterste gevallen drainage. Boeren kunnen ook financieel worden gecompenseerd indien zij het niet eens zijn met voorgenoemde werkzaamheden.

3.4 Cultuurhistorie en landschap

Cultuurhistorie kan worden beschouwd als datgene wat door de mens in het verleden is gemaakt en bewerkt in het landschap. Onderscheid wordt gemaakt in de (wetenschappelijke) driedeling archeologie, historische geografie en historische (stede)bouw. Deze aspecten zijn nauw verwant met elkaar. Voor archeologie geldt dat bewaren “in situ” de voorkeur heeft boven opgraven. Het onderdeel landschap heeft betrekking op de beleving van het gebied. Belangrijke vragen hierbij zijn: Worden waardevolle en beeldbepalende structuren en patronen gerespecteerd en versterkt? Wordt gekozen voor een gebiedstypologie die aansluit bij de omgeving en verstoring geeft van omliggende (waardevolle) landschappen (zichtverstoring)?

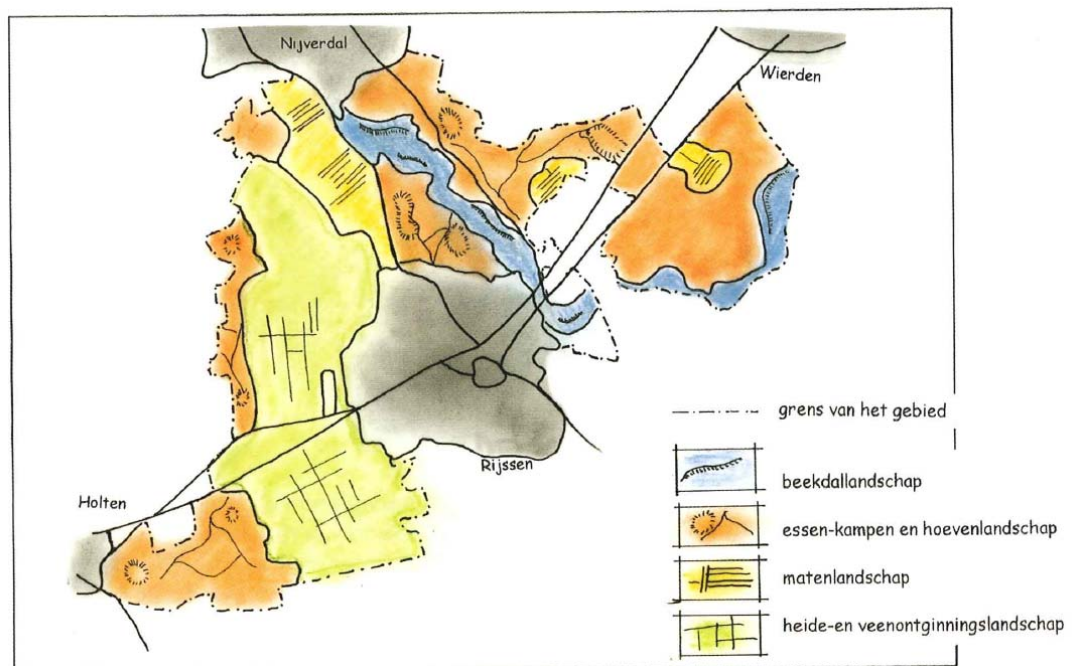
3.4.1 landschap

Het landschap in het ruilverkavelingsgebied Rijssen wordt bepaald door stuwwallen, zoals de Holterberg, Friezenberg en de Rijssenberg en het dal van de Regge. In het gebied komen verschillende landschapstypen voor: het Twentse Essen-, kampen- en hoevenlandschap, het matenlandschap, het beekdallandschap van de Regge en het heide- en veenontginningslandschap (zie ook figuur 3.2).

De deelgebieden Zuna en Overtoom zijn gelegen in het heide- en veenontginningslandschap. Dit landschap is relatief open en vlak met een rechthoekig verkavelingspatroon en is geaccentueerd door verspreide weg - en erfbeplantingen. De bebouwing staat, evenals de beplanting, langs de (ontsluitings)wegen en kennen een rationele opbouw in de opstallen en de beplanting. Het landschap is ontstaan door de ontwatering en ontginning van deze van oorsprong zeer natte gebieden in de 19e eeuw en de ruilverkaveling die heeft plaatsgevonden in de zeventiger jaren van de vorige eeuw.

In het deelgebied Overtoom blijft het herkenbare wegenpatroon behouden. Ook bestaande waardevolle landschappelijke (beplantings)structuren en elementen blijven in tact of worden versterkt (zie ook de kaart Rijssen-West, waardevolle elementen, DLG 2010). Het landgebruik zal wijzigen van agrarisch gebruik naar natuur. Deze natuur zal echter voornamelijk bestaan uit laag blijvende elementen zoals hooiland, riet en ruigten waardoor het open karakter van het gebied behouden blijft. Belangrijke kenmerken van het Heide- en ontginningslandschap blijven dus behouden.

Voor het gebied Zuna geldt dat bestaande bospercelen blijven behouden. Ook het bestaande wegenpatroon blijft omgewijzigd. Het zuidoostelijk deel van het gebied (rondom de Petersdijk) krijgt een fijnmaziger beplantingspatroon dan de huidige situatie waardoor het gebied een wat meer besloten en kleinschaliger karakter krijgt. Deze beplanting sluit aan op het reeds aanwezige fijnmazige (historische) verkavelingspatroon van het gebied. In het overige deel van het gebied blijft het open karakter behouden. De landschappelijke kenmerken en waarden van het gebied blijven dus behouden of worden versterkt.

Figuur 3.2 Landschapstypen

3.4.2 Historische geografie en historische (stede)bouw

Zoals genoemd is het landschap ontstaan na ontginningen (turfwinning) in de 19e eeuw in combinatie met de ruilverkaveling uit de 20^e eeuw. Voor deze periode bestond het gebied uit een landschap dat bestond uit dichtbegroeide zandruggen en -koppen met daaromheen vochtige, laaggelegen delen (veengebieden), waar beken stroomden. In de plannen blijft de opzet en het karakter van het oorspronkelijke 19^e en 20^e eeuwse ontginningslandschap behouden (zie ook de beschrijving bij het onderdeel landschap). In het plangebied zijn geen rijks- of gemeentelijke monumenten aanwezig. Nadelige effecten op dit onderdeel worden dan ook niet verwacht.

3.4.3 Archeologie

Ten behoeve van het inrichtingsplan is een archeologisch vooronderzoek⁴ uitgevoerd. Op basis van dit onderzoek wordt geconcludeerd dat voor het gebied Overtoom een lage archeologische verwachting geldt op het aantreffen van archeologische resten. De reden hiervoor is dat het deelgebied op basis van de geomorfologische kaart in een relatief laag en vochtige vlakte hebben gelegen, waarin al dan niet verspoelde dekzanden voorkomen. De hoge vochtigheid van het gebied wordt bevestigd doordat beekkeerdgronden en moerige eerdgronden worden verwacht.

⁴ Natuurherstel Rijssen-West, Rijssen gemeente Rijssen (Overijssel) Archeologisch bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek (IVO; karterende fase), Transsect, augustus 2012

Voor het deelgebied Zuna geldt voor delen een middelhoge tot hoge archeologische verwachting, In het gebied bevindt zich namelijk een dekzandrug. In de top van deze rug kunnen archeologische resten worden aangetroffen, die zeer waarschijnlijk dateren in de periode Laat-Paleolithicum (circa 35.000-8800 voor Chr.) tot en met het Neolithicum (circa 5300-2000 voor Chr.). Nederzettingsresten uit latere perioden worden niet direct verwacht, aangezien na die periode het plangebied door de uitbreiding van het veen te vochtig is geworden voor bewoning. Voor die periodes geldt daarom ook een lage verwachting (Bronstijd, circa 2000-800 voor Chr., tot en met Nieuwe tijd, vanaf 1500 na Chr.). Wel kunnen zaken aanwezig zijn als knuppelwegen, rituele deposities en andere sporen van landgebruik. Of er in Zuna daadwerkelijk archeologische resten aanwezig zijn, hangt mede af van de mate van intactheid van de bodemopbouw. De 19e en 20^e eeuwse ontginningen in het gebied hebben een diepe nawerking gehad in het gebied, waardoor een eventuele archeologische vindplaats al verstoord is.

3.4.4 Conclusies

Voor het onderdeel landschap worden geen nadelige effecten verwacht. De huidige landschappelijke kenmerken en waarden blijven behouden en worden versterkt. Ook voor cultuurhistorie gaat deze conclusie op. Voor het onderdeel archeologie kan geconcludeerd worden dat voor het deelgebied Zuna, voor de locaties waar een dekzandrug in de ondergrond ligt, een hoge archeologische verwachting geldt. Voor dit deelgebied wordt daarom aanbevolen om een verkennend c.q. karterend booronderzoek uit te voeren. Op deze wijze wordt inzichtelijk of en waar specifieke waarden aanwezig zijn zodat hierin de verdere planvorming en uitvoering rekening mee kan worden gehouden. Indien dit laatste het geval is worden voor dit thema geen belangrijke nadelige effecten verwacht.

3.5 Ecologie

Ten behoeve van het landinrichtingsplan is een quickscan naar beschermde en bijzondere flora en fauna uitgevoerd⁵. Naast effecten op soorten is gekeken naar mogelijke effecten op de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en op Natura2000-gebieden en beschermde natuurmonumenten. De belangrijkste conclusies uit dit onderzoek zijn in onderstaande subparagrafen beschreven.

⁵ Quickscan beschermde en bijzondere flora en fauna Rijssen-West, Eelerwoude, juli 2012

3.5.1 Flora en fauna

Flora

Uit verspreidingsgegevens van de Provincie Overijssel en aanvullend veldonderzoek (juli 2012) is gebleken dat er een aantal beschermde en bijzondere plantensoorten in het plangebied aanwezig zijn (zoals dotterbloem, gewone vogelmelk, grasklokje, jeneverbes en kleine zonnedauw). Door toedoen van de ontwikkeling wordt in het deelgebied Overtoom de locatie met Bosbies en Snavelzegge niet behouden.

Deze locatie wordt bij de uitvoering van het plan uitgegraven en elders teruggeplaatst. In het deelgebied Zuna blijft de locatie van het Duizendfonteynkruid niet behouden. Ook hiervoor geldt dat deze locatie bij uitvoering van het plan wordt uitgegraven en elders teruggeplaatst. Voor de overige plantensoorten worden geen negatieve effecten verwacht.

Fauna

Binnen het plangebied kunnen een aantal vleermuissoorten worden verwacht. Negatieve effecten worden door onder meer het behoud van mogelijke verblijfplaatsen (oudere bomen) niet verwacht. Wat betreft overige zoogdiersoorten (zoals de eekhoorn, steenmarter, boommarter, das en waterspitsmuis) zal de ontwikkeling leiden tot een beperkt verlies aan leefgebied. Dit heeft echter geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten, omdat er voldoende alternatief leefgebied aanwezig blijft.

Een groot aantal vogelsoorten (zoals Buizerd, grote bonte specht, tjiftjaf maar ook akker- en weidevogels zoals grutto, Kievit en tureluur) maken gebruik van de deelgebieden. Dit betreffen vanuit de Flora- en faunawet zowel algemene broedvogels, categorie 5 soorten als jaarrondsoorten. Een aantal staat tevens op de Rode Lijst. Mogelijke effecten op deze soorten treden op wanneer het struinpadij (precieze locatie dient nog nader bepaald te worden) te dicht bij bosclementen, die als leefgebied van jaarrondsoorten geldt, wordt aangelegd. Daarnaast dient bij werkzaamheden rekening te worden gehouden met het broedseizoen (15 maart tot 15 juli).

De ingreep zal leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van amfibieën. Dit heeft echter geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten, omdat er voldoende alternatief leefgebied aanwezig blijft.

Op vissen, reptielen en beschermde ongewervelden worden geen effecten verwacht.

3.5.2 Natuurbeschermingswet 1998

Het deelgebied Zuna grenst aan het Natura2000-gebied de Sallandse Heuvelrug. Deelgebied Overtoom ligt op iets meer dan 4 km afstand. Daarnaast ligt het deelgebied Overtoom op ongeveer 500 meter afstand van het Natura2000-gebied Borkeld. Door de ontwikkeling worden geen effecten verwacht op deze gebieden. Het plangebied ligt namelijk op ruimere afstand van de beschermde natuurwaarden van het Natura2000-gebied. De habitattypen en of soorten zijn niet gevoelig voor voorgenomen werkzaamheden en na de inrichting zal het plangebied de huidige Natura2000-gebieden versterken.

3.5.3 Ecologische Hoofdstructuur (EHS)

Beide deelgebieden maken onderdeel uit van de EHS. De ontwikkeling van de gebieden dragen bij aan de verdere volmaking van de EHS. Er worden geen negatieve effecten verwacht op de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS.

3.5.4 Conclusie

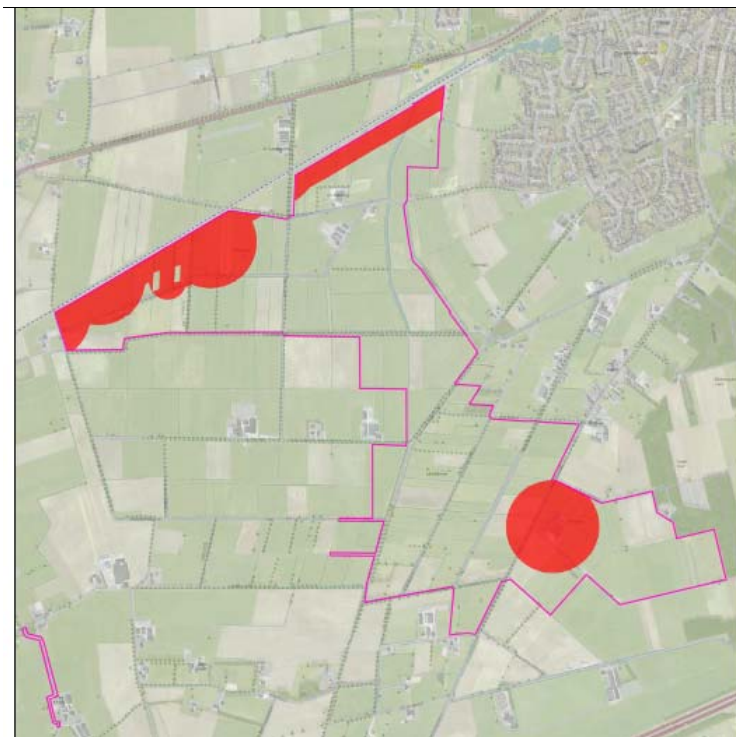
De voorgenomen ontwikkeling heeft geen belangrijke nadelige effecten op beschermde soorten of gebieden. Wel dient er bij de uitvoering van de plannen rekening gehouden te worden met het broedseizoen en dient bij situering van het struinp pad rekening te worden gehouden met de verblijfplaats van jaarrondsoorten.

3.6 Explosieven

3.6.1 Onderzoek

Ten behoeve van de ontwikkeling is onderzocht⁶ of in het plangebied sprake is van een verhoogd risico op het aantreffen van conventionele bommen uit de Tweede Wereldoorlog. Uit deze bronnenonderzoeken is gebleken dat vooral de omgeving van het spoor en het gebied rond de Bochelt verdacht zijn (deelgebied Overtoom). Daarnaast zijn er ter hoogte van de Zeggeweg, ten zuiden van het spoor, mogelijk twee blindgangers aanwezig. Geconcludeerd wordt dat er feitelijk bewijs is voor de aanwezigheid van de conventionele explosieven. Nader onderzoek in de verdachte gebieden (zie figuur 3.3.) wordt aanbevolen.

⁶ Vooronderzoek naar de aanwezigheid van conventionele explosieven, AGV, augustus 2012

Figuur 3.3 Verdachte gebieden conventionele explosieven deelgebied Overtoom

3.6.2 Conclusies

Geconcludeerd wordt dat het deelgebied Overtoom verdacht is voor wat betreft conventionele explosieven. Nader onderzoek moet uitwijzen wat de exacte locaties zijn en wat de consequenties zijn voor de verdere realisatie van het gebied. Indien noodzakelijk worden de gevonden explosieven onschadelijk gemaakt. Wanneer hiervoor bestaande normen en wetgeving voor wordt gevolgd vormt dit in principe geen belemmering voor de ontwikkeling van het gebied.

3.7 Woon- en leefmilieu (verkeer, lucht, geluid, externe veiligheid en geurhinder)

3.7.1 effecten

De ontwikkeling van het plan zal geen tot zeer geringe verkeersaantrekkende werking hebben en door toedoen van het plan zal dan ook geen lucht- en geluidshinder optreden. Ook geurhinder is door toedoen van het plan is geen issue.

Het onttrekken van een aantal wegen in het deelgebied Overtoom heeft geen effect op de verkeersdoorstroming in het gebied. De bedrijfsvoering van de omliggende agrarische bedrijven wordt niet belemmerd door de afsluiting. Hiervoor is in het voortraject overleg geweest met de omgeving en de Landinrichtingscommissie (bestaande uit onder andere gebiedsvertegenwoordigers uit de omgeving). De gemeente Rijssen – Holten heeft ingestemd met de onttrekking van de wegen.

Ook voor de realisatie van het plan worden geen belemmeringen verwacht⁷. Naar verwachting bedraagt de concentratie PM10 in het plangebied ruim onder de jaargemiddelde norm van 40 ug/m³ en voldoet hiermee (ruimschoots) aan de geldende grenswaarden voor fijn stof en de streefwaarden voor de fijn fractie PM2,5. Ook wat betreft stikstofdepositie en geur worden geen grote beperkingen verwacht op de ontwikkeling. Wat betreft geluid komen in het gebied geen geluidsgevoelige objecten voor en zal eventuele geluidsbelasting vanuit de omgeving geen belemmering vormen. Ook geurgevoelige objecten worden niet gerealiseerd in het plangebied. Relevante risicobronnen met betrekking tot externe veiligheid zijn niet in of in de nabijheid van het plangebied aanwezig.

3.7.2 Conclusies

De ontwikkeling zal voor wat betreft het onderdeel woon- en leefmilieu geen belangrijke nadelige effecten met zich meebrengen. Ook zijn er vanuit de omgeving geen belemmeringen die de ontwikkeling in de weg staan.

⁷ Uitspraak naar aanleiding van een analyse van de planmer-en bestemmingsplan buitengebied van de gemeente Wierden, Hellendoorn en Rijssen Holten en op basis van bestaande wet- en regelgeving

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Conclusie

Na het in beeld brengen van de potentiële effecten door toedoen van de ontwikkeling kan de conclusie worden getrokken dat er geen belangrijke nadelige gevolgen voor milieu worden verwacht.

Bij de optredende effecten zowel in de deelgebieden Zuna en Overtoom als omgeving is onderzocht wat de duur, frequentie en omkeerbaarheid is. Voor bijna alle thema's geldt dat negatieve effecten op basis van voorgenoemde criteria niet worden verwacht. Uitzondering hierop vormt het onderdeel archeologie en ecologie. Hier treden mogelijk (tijdelijk) negatieve effecten op. Op basis van mitigerende en compenserende maatregelen (mede op basis van daarvoor geldende wetgeving) kunnen deze effecten worden verzacht of weggenomen.

Op grond van de conclusies per milieuthema, kan daarom worden geconcludeerd dat belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu zijn uit te sluiten en dat het doorlopen van een (nieuwe) m.e.r.-procedure niet nodig is. Het opstellen van een MER zal naar verwachting geen nieuwe informatie opleveren die wezenlijk is voor de besluitvorming en biedt dan ook geen meerwaarde.

De benoemde negatieve effecten op archeologie en ecologie kunnen op basis van bestaande wetregelgeving worden gecompenseerd of verzacht.

4.2 Aanbevelingen voor het vervolg

Ecologie

Bij de uitvoering van de plannen dient rekening gehouden te worden met het broedseizoen (15 maart tot 15 juli). Hiermee kunnen effecten op jaarrondsoorten worden weggenomen. Verder dient bij de situering van het struinp pad rekening te worden gehouden met de verblijfplaats van jaarrondsoorten.

Archeologie

Indien doormiddel van naderonderzoek archeologische waarden in het gebied worden aangetroffen dienen deze bij voorkeur "in situ" (niet opgraven) te worden behouden. Door hier in de inrichting rekening mee te houden kunnen negatieve effecten worden voorkomen.

Kenmerk R003-1210345EMG-esp-V02-NL

Bijlage

1

Kaarten inrichtingsplannen

Bijlage

2

Literatuurlijst

Historisch onderzoek Landinrichting Rijssen-West, Tauw, augustus 2012

Hydrologische berekeningen Rijssen-West, Arcadis, juli 2012

Landinrichtingsplan Rijssen - DLG, 1999

Natuurherstel Rijssen-West, Rijssen gemeente Rijssen (Overijssel) Archeologisch bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek (IVO; karterende fase), Transsect, augustus 2012

PlanMER bestemmingsplan buitengebied Hellendoorn - Arcadis, 2008

PlanMER Herziening bestemmingsplan Buitengebied Rijssen-Holten - Oranjewoud, 2012

Plan MER Bestemmingsplan Buitengebied 2009 Gemeente Wierden - Grontmij, 2009

Quickscan beschermde en bijzondere flora en fauna Rijssen-West, Eelerwoude, juli 2012

Ruilverkaveling Rijssen - Voorontwerpplan en Milieueffectrapport - DLG, augustus 1996

Vooronderzoek naar de aanwezigheid van conventionele explosieven landinrichting Rijssen, AGV, augustus 2012